

BESLUT

2015-05-11

Dnr: 14/02633

SAKEN

Västerbottensnytt, SVT1, 2014-11-04, kl. 7.10, 7.40, 8.10, 8.40, 9.10, 18.10 och 19.15, inslag om prospektering; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslagen frias. Granskningsnämnden anser att de inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGEN

Inslaget klockan 19.15

Inslaget klockan 19.15 påannonserades enligt följande.

För några år sedan dömdes företaget Blackstone Nickel att betala skadestånd till Grans sameby men några pengar betalades aldrig ut och företaget gick i konkurs. Trots det är två personer från företaget nu tillbaka i Västerbotten och har fått nya tillstånd att leta metaller.

I inslaget sa reportern bland annat följande.

Mark- och miljödomstolen dömde Blackstone Nickel att betala 807 000 kronor i skadestånd till Grans sameby men företaget gick i konkurs och några pengar betalades aldrig ut. Men två personer som har varit djupt involverade i Blackstone har nu fått nya stora undersökningstillstånd över hela Västerbotten och ytterligare en ansökan är på väg.

En representant för Grans sameby medverkade i inslaget och uttalade sig enligt följande.

Ja, vi tycker att den här ledningen i det bolaget har visat hur seriösa de är. Jag menar, hur många gånger ska det måsta upprepas innan det blir uppenbart?

Därefter visades ett dokument ställt till bolaget Gungnir Resources i bild. Av dokumentet framgick att Bergsstaten begärde in en komplettering till bolagets

.....

ansökningstillstånd i form av en redogörelse över de två aktuella personernas åtaganden och roller i Blackstone Nickel. Reportern sa i samband med detta följande.

Och nu i dagarna har Bergsstaten som ger undersökningstillstånd uppmanat företaget Gungnir att reda ut om de är samma personer som smet från ersättningskraven till samebyn.

Därefter intervjuades en representant för Bergsstaten.

(Representant för Bergsstaten) – Det är bra att de reagerar, att samebyn reagerar och talar om det. (Reporter) – För Blackstone är liksom, de får inga undersökningstillstånd? (Representant för Bergsstaten) – Blackstone är ganska rökta, ja. (Reporter) – Om det skulle visa sig att det är de, vad säger du då då? (Representant för Bergsstaten) – Jag säger ingenting än utan vi tittar på det.

Reportern uppgav att *Västerbottensnytt* sökt Gungnirs talesperson upprepade gånger utan resultat.

I slutet av inslaget medverkade *Västerbottensnytt*s redaktör som uttalade sig om prospektering. I samband med detta sades bland annat följande.

(Reporter) – Hur tror du att Bergsstaten som ger prospekteringstillstånd nu kommer att agera i frågan här? (Redaktör) – Ja, det går ju inte att säga på förhand. Det ska bli väldigt intressant att följa det här. Det man kan säga det är ju att Bergsstaten faktiskt har, lite grann, gjort ändringar i sin regeltillämpning. Tidigare så hade man schabloner som man hänvisade till på sin hemsida. Det har man tagit bort nu för att det är så att markägare eller en sameby i dag ska kunna kräva att det belopp som man tror att man kan behöva få i skadeersättning för skador i samband med prospektering, det ska finnas när företaget sätter i gång. Så att på det sättet så kanske man i framtiden ändå kan undvika den här typen av situationer.

Övriga inslag i Västerbottensnytt den 4 november 2014

Inslaget sändes i nedkortad version i resterande sändningar i *Västerbottensnytt* den 4 november 2014. I slutet av samtliga övriga inslag uppgav nyhetspresentatören att *Västerbottensnytt* sökt företrädare för bolaget Gungnir utan resultat.

ANMÄLAN

Anmälaren är en svensk representant för bolaget Gungnir Resources som för fram följande.

Det påstods felaktigt i inslagen att de två företagen är samma bolag. Ingen fråga hade ställts till någon från Gungnir Resources innan inslagens sändning. Sveriges Television (SVT) ägnade sig därmed åt ryktesspridning och tog ställning i frågan genom att förlita sig på att reporterns uppgifter var korrekta, vilket de inte var.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslagen överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför följande.

Bakgrunden till reportaget är en tidigare prospektering i Vindelns naturreservat som utfördes av företaget Blackstone Nickel för fem år sedan. Efter undersökningarna dömdes företaget att betala 807 000 kronor i skadestånd till Grans sameby för de problem som Mark- och miljödomstolen ansåg att prospekteringarna orsakat. Något skadestånd betalades aldrig utan Blackstone Nickel försattes i konkurs.

I inslagen beskrevs att Grans sameby kände oro över att två personer som tidigare var involverade i det konkursdrabbade Blackstone Nickel erhållit nya tillstånd i det nya bolaget Gungnir Resources. Något som också tillståndsmyndigheten Bergsstaten bett Gungnir Resources bringa klarhet i.

Enligt SVT framgår det tydligt av både programledarens påannons samt reporterns speakertext att det handlar om olika bolag och att de två personer som fått nya tillstånd i bolaget Gungnir Resources fått chansen att uttala sig. Reportern sökte Gungnirs talesperson per telefon vid flera tillfällen samt skickade flera mejl utan att lyckas etablera kontakt.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

Anmälaren har inkommit med följande kommentar.

SVT var noga med att inte rakt ut säga att det fanns likhetstecken mellan Gungnir Resources och Blackstone Ventures/Blackstone Nickel i själva inslaget men man var inte lika försiktig i påannonseringen. Tyvärr har den delen av inslagen tagits bort i de svenskspråkiga inslagen från webben men påannonseringen ligger fortfarande kvar som text på *Västerbottensnytt*s webbplats. Man har däremot inte gjort det i de samiska inslagen som fortfarande ligger ute.

I båda fallen satte SVT likhetstecken mellan två personer som var anställda hos Blackstone Ventures och bolaget Gungnir Resources. En av dessa personer var vid tidpunkten för inslaget inte inblandad i Gungnir Resources på något sätt och den andra personen, som är Gungnirs vd och styrelseordförande, hade aldrig en beslutsfattande position i Blackstone. Någon närmare bakgrundskontroll av personerna gjordes aldrig av reportern bakom inslagen.

Bergsstaten gjorde en fullständig utredning och kom fram till att den koppling man i inslagen försökte få att framstå finnas mellan bolagen inte existerade. Man behöver som reporter för övrigt inte säga rakt ut att personerna fortfarande representerade sin gamla arbetsgivare, hela tonen i inslagen genomsyrades av att reportern var övertygad om att så var fallet.

När det gäller SVT:s påstående om att de försökt få tag på representanter för bolaget utan att lyckas verkar det som att de inte ville få tag på någon.

Anmälaren befann sig i Kalifornien när inslaget gjordes och reportern lyckades genom anmälares telefonnummer spåra upp anmälares föräldrar som upplyste reportern om vart anmälaren befann sig. Reportern fick anmälares telefonnummer och en tillsägelse att, på grund av en tidsskillnad på 9 timmar, inte ringa när det är natt då anmälaren sover och inte kommer att svara.

Anmälaren mottog ett samtal klockan tre på morgonen då telefonen var avstängd men inget meddelande lämnades och något ytterligare försök gjordes inte. Efter att ha pratat med en vd i bolaget som bor i Kanada fick anmälaren reda på att samma sak hänt även där. Något meddelande från SVT lämnades aldrig och några fler kontaktförsök gjordes inte heller. SVT:s påstående om att de försökte få kontakt med representanter för bolaget räcker därmed inte. Om man gör så allvarliga påhopp som gjordes i inslagen måste man göra fler och bättre försök att få kontakt med motparten för att påståendet inte ska få stå oemotsagt.

TILLÄGGSYTTRANDE FRÅN SVT

Första tilläggsyttrandet

SVT har mot bakgrund av anmälares kommentarer inkommit med följande tilläggsyttrande.

Att Blackstone Nickel och Gungnir Resources är två olika företag framkom tydligt i såväl inslag som webbtex. Vad *Västerbottensnytt* sa i både inslag och webbtex är att personer som var inblandade i Blackstone Nickel också var involverade i Gungnir Resources.

Västerbottensnytt har redovisat vilka kopplingar personerna i fråga haft till bägge företagen och hänvisar till Bergsstatens dokument som visar på detta. Enligt dokumenten från Bergsstaten var den person som anmälaren anför inte var inblandad i Gungnir Resources vid den tidpunkten inblandad i bolaget när man sökte tillstånden.

När det gäller frågan om SVT gjort tillräckliga försök att kontakta företaget så har reportern sökt den svenska representanten för Gungnir Resources, tillika anmälaren, en längre tid. När detta inte lyckades kontaktades anmälares anhöriga och reportern fick ett amerikanskt mobilnummer. SVT försökte även, som anmälaren själv skriver, söka en representant för företaget i Kanada utan framgång. När detta inte lyckades mejlade reportern anmälaren på en mejladress som han fått av anmälares far med garantier att det var en adress som kollades ofta. SVT höll på publiceringen i flera dagar i väntan på svar men fick inget.

Andra tilläggsyttrandet

SVT har av Myndigheten för radio och tv ombetts redogöra för vilka åtaganden och roller som de två aktuella personerna hade i företaget Blackstone Nickel AB och nu har i företaget Gungnir Resources. SVT har anfört följande.

Bägge har på följande sätt varit inblandade bolaget Blackstone Nickel AB som försattes i konkurs.

Den ena personen har sedan tidigare fungerat som vd, koncernchef och chef för Blackstone Ventures, ägarbolaget till Blackstone Nickel AB. När Gungnir Resources första gången ansökte om undersökningstillstånd hos Bergsstaten var det denna person som företrädde bolaget. Det är också denna person som undertecknat en fullmakt för konsulten, anmälaren, att företräda bolaget hos Bergsstaten.

Den andra personen har varit ”vice president of project development” och ”vice president of exploration” i Blackstone Ventures, ägarbolaget till Blackstone Nickel AB. Personen har haft fullmakt att agera och skriva under avtal för Blackstone Ventures och dess dotterbolag Blackstone Nickel i alla frågor som rört företagets tillstånd i Sverige. Personen var vid tiden för publiceringen av inslagen vd för Gungnir Resources.

Som sades i inslagen hade Bergsstaten vid tidpunkten för publiceringen inlett en undersökning om dessa personers lämplighet efter att Grans sameby motsatt sig undersökningstillstånd för Gungnir med hänvisning till eventuella band till Blackstone. SVT har bifogat dokument från Bergsstaten där ovan nämnda åtaganden och roller för de två personerna redogörs för.

ANMÄLARENS KOMMENTARER

Anmälaren är getts möjlighet att kommentera SVT:s tilläggsyttranden men har inte hörts av.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag. Att en part vägrar att medverka hindrar inte att ett program eller inslag sänds. Om möjligt bör i sådana fall den kritiserades uppfattning redovisas på något annat sätt.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämndens uppgift är att pröva om innehållet i sända program följer de regler och villkor som gäller för sändningarna. Det ingår inte i nämndens uppgift att pröva information på programföretagens webbplats. Anmälarens kritik i detta avseende lämnas därför utan åtgärd.

Nämnden anser att det i inslagen framgick att de aktuella företagen var två olika bolag. Nämnden anser vidare att SVT visat tillräcklig grund för att det funnits kopplingar mellan de två personer som åsyftas i inslaget och de aktuella bolagen. Inslagen strider därför inte mot kravet på saklighet.

Nämnden anser att det kan diskuteras om reporterns uttalande om smitning från ersättningskraven var förenligt med kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av det sammanhang i vilket uttalandet gjordes anser nämnden dock med viss tvekan att uttalandet inte utgör ett sådant ställningstagande som står i strid med kravet på opartiskhet.

Nämnden konstaterar vidare att inslaget innehöll kritik av sådant slag som borde fått bemötas. Enligt SVT har programföretaget sökt representanter för bolaget Gungnir Resources upprepade gånger utan resultat, bland annat via mejl. Det saknas underlag i ärendet för att nämnden ska kunna ta ställning till vilken korrespondens som skickats, eller annan information som lämnats om ärendet, till bolagets företrädare. Nämnden har inte heller information om anmälarens inställning till SVT:s uppgift om att kontakt söktes via mejl. Mot den bakgrunden kan nämnden inte komma till slutsatsen att inslagen i detta avseende strider mot kravet på opartiskhet.

Detta beslut har fattats av Kristina Ståhl, K-G Bergström, Ingrid Carlberg, Maria Edström, Leif Hedman, Jan Holmberg och Nedjma Chaouche efter föredragning av Nathalie Eriksson.

Kristina Ståhl

Nathalie Eriksson